

Вакулич Марія Михайлівна

кандидат економічних наук, старший викладач

кафедри міжнародних фінансів та банківської справи

Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля

**КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ КЛІМАТОМ
В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ У КОНТЕКСТІ ПОКРАЩЕННЯ
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

В умовах сучасного розвитку світової економічної системи, що характеризується глобалізацією міжнародної кооперації та інтеграції виробничої, фінансової, науково-технічної та інших сфер ведення бізнесу, сталий розвиток держав досягається при поєднанні двох основних цілей: фокусуванні суспільства та інститутів державного управління на потребах та вимогах людини, що забезпечує соціальну та культурну сталість розвитку держави, та фокусуванні на економічному зростанні, що забезпечує основу для інвестування та системного розвитку держави. За цих умов, інвестиційними перевагами України є те, що держава має великий внутрішній ринок, високий рівень кваліфікації трудових ресурсів, наявний значний промисловий і сільськогосподарський потенціал, а також вигідне геополітичне розташування на перехресті торгових шляхів Європи й Азії [1, с. 121 – 123]. Проте, на теперішній час багато держав стали «інвестиційними аутсайдерами» у контексті постіндустріальних критеріїв і параметрів. Модернізація національної економіки неможлива без підвищення рівня її конкурентоспроможності на інноваційній основі та потребує створення об'єктивних причин для стимулювання інвестиційної активності.

Досліджуючи проблеми розвитку бізнес-середовища було проаналізовано роботи таких вчених, як: Гриньова В.М., Кузьмін О.Є., Кулініч Т.В., Харламова Г.О., Старостіна А.О., Носова О.В., Хомич Л.В., Комарницький І.М.,

Ястремська О.М., Коюда В.О., Лепейко Т.І., Великий Ю.М., Мамуль Л.О., Чернявська Т.А., Малімон Н.А. та інших.

Економічний розвиток, в глобальному розумінні, значною мірою залежить від загального рівня розвитку держави, та рівня адміністративних перешкод для бізнесу. Для збільшення притоку інвестиційних ресурсів з усіх джерел фінансування за рахунок поживлення інвестиційної активності різноманітних суб'єктів ведення бізнесу необхідно удосконалити весь організаційно-економічний механізм інвестування, у тому числі – розробити комплексну та дієву концепцію управління інвестиційним кліматом в національній економіці, що стане своєрідною базою перспективного розвитку інвестиційної привабливості на підприємствах.

Інвестиційний клімат – це опосередковане значення стану інвестиційного середовища за тривалий проміжок часу, що визначається статистичним комплексом економічних показників та факторів, які впливають на його формування. Економічні показники використовуються для оцінки стану економіки з досліджуваного питання. У результаті багаторічної практики аналізу статистичних даних у національній економіці дослідним шляхом вироблено показники, що характеризують різні аспекти ведення бізнесу [3].

Західні експерти, при характеристиці умов інвестиційної діяльності, поряд з поняттям «інвестиційний клімат» часто вживають термін «бізнесовий (підприємницький) клімат», який за змістом є ширшим, оскільки поняття «інвестиційного клімату» підпорядковується макрорівню, а «бізнесовий (підприємницький) клімат» - це дефініція, що є характеристикою мікрорівня в економіці держави. Так, при несприятливих економіко-правових умовах для отримання високого прибутку інвестор може розглядати інвестиції як такі, що принесуть значну віддачу у майбутньому за рахунок оволодіння ринками збуту, ресурсами, вигідного геостратегічного положення (результати опитування консорціуму Flemings/ SARS і Німецької консультативної групи підтверджують, що найвпливовішим мотивом для інституційних, підприємницьких інвесторів при інвестиційній діяльності в Україні є мотив

нових ринків, який набагато випереджає мотив досягнення більшої ефективності і мотив пошуку додаткових ресурсів). Тобто, в подібних відмінностях у причинах і наслідках поведінки бізнесу за тих чи інших умов, які характеризують інвестиційний або бізнес-клімат, і полягає принципова відмінність між даними поняттями [8, с. 68 – 69].

Узагальнення порівняльних характеристик інвестиційного і бізнес-клімату представлено на рис. 1.

Рис. 1. Порівняльна характеристика понять інвестиційного та підприємницького клімату (бізнес-клімату)

Наведений рис. 1.1 показує порівняльну характеристику понять інвестиційного та підприємницького клімату (бізнес-клімату). Відмінності зазначених понять полягають у основній меті, тривалості інвестування, реінвестуванні, можливості отримання високої норми прибутку та ролі

інвестиційної привабливості. Так, наприклад, основною метою формування інвестиційного клімату є залучення інвестиційного капіталу в економіку держави, а бізнес-клімату – підвищення ефективності підприємницької діяльності. При характеристиці інвестиційного клімату тривалий характер інвестування не обов'язковий, оскільки від тривалості капіталовкладень не залежить сприятливість інвестиційного клімату. В свою чергу, бізнес-клімат безпосередньо пов'язаний з тривалістю інвестування та передбачає довгостроковий характер економічної діяльності. При характеристиці бізнес-клімату реінвестування виступає, як запорука тривалості та намірів на розширення діяльності, оскільки визначає зацікавленість інвестора в повторному вкладенні інвестиційного капіталу для отримання високої норми прибутку. В інвестиційному кліматі реінвестиції не виступають фактором інвестування, оскільки не є показником сприятливості чи несприятливості інвестиційного клімату в економіці держави для вкладення капіталу. Отримання дивідендів можливе не лише за рахунок високої норми прибутку, а й за рахунок інших факторів, так, зокрема, для інвестиційного клімату такими факторами можуть бути імідж та активність інвестора, а для бізнес-клімату – зацікавленість в реінвестуванні капіталу. В контексті впливу інвестиційної привабливості на формування інвестиційного та підприємницького клімату (бізнес-клімату) – одним з основних показників інвестиційного клімату є інвестиційна привабливість національної економіки, а в контексті бізнес-клімату інвестиційна привабливість характеризує ефективне управління бізнес-кліматом.

Основною метою визначення сутності дефініції «інвестиційний клімат» має стати пошук пріоритетних можливостей зростання ефективності вкладення капіталу в пріоритетні сектори економіки держави в результаті інтеграції окремих складових розвитку кожного сектора економіки та їх компонентної взаємодії з метою створення комплексної концепції управління інвестиційним кліматом в Україні.

Компліуючи поняття «система управління» та «інвестиційний клімат» необхідним є введення у використання поняття «система управління інвестиційним кліматом»:

система управління інвестиційним кліматом – це сукупність складових, пов’язаних з цілеспрямованим регулюванням руху капіталу в інвестиційному середовищі за тривалий проміжок часу з метою досягнення стратегічних цілей розвитку національної економіки.

Складові системи управління інвестиційним кліматом представлені на рис. 2.

Рис. 2. Складові та основні завдання системи управління інвестиційним кліматом у національній економіці

Джерело: авторська розробка

Однією з особливостей ХХІ ст. є ускладнення структури економічних систем, прискорення науково-технологічних змін, активний вплив інтеграційних процесів на специфіку соціально-економічного розвитку окремих держав та світу в цілому. Проблеми трансформації економіки окремих держав в умовах глобалізації набувають особливого науково-теоретичного та практичного значення з урахуванням сучасних реалій розвитку. Постає необхідність визначення стану зовнішньоекономічних відносин України з державами Європейського Союзу, виявлення прямих та непрямих факторів трансформації економіки України та обґрунтування стратегічних пріоритетів її ефективної реінтеграції до глобального економічного простору.

Формування інвестиційної привабливості на підприємстві є безальтернативною основою підвищення ролі іноземного інвестування у процесах розвитку України та її інтеграції у світову економіку. Проте, розподіл іноземних інвестицій та інвестицій у основний капітал за регіонами вказує на посилення диспропорцій регіонального розвитку економіки України, адже значний обсяг інвестицій спрямований до відносно розвинених регіонів України. Значна розбіжність в абсолютних та відносних показниках регіонів, що характеризують інвестиційний клімат, впливає на рейтингову оцінку інвестиційного розвитку економіки України. У рамках дослідження проаналізуємо стан управління інвестиційним кліматом в контексті впливу на формування інвестиційної привабливості підприємств Дніпропетровської області.

Основними переваги для інвестування Дніпропетровської області є наступні [10]:

1. Наявність великих конкурентоспроможних підприємств та фінансово-промислових груп;
2. Значний запас вторинних ресурсів та їх доступність;
3. Значний якісний ресурсно-грунтовий потенціал та високий рівень розвитку агропромислового комплексу;

4. Позитивний досвід залучення інвесторів у регіон та успішні приклади інвестування, успішний розвиток бізнесу в регіоні.

Проаналізуємо індекс конкурентоспроможності регіонів України за 2013 р. на прикладі Дніпропетровської області (табл. 1).

Таблиця 1

Індекс конкурентоспроможності Дніпропетровської області, 2013 р. [5]

Назва показника	Рейтинг (з 27 регіонів)	Бал
Індекс конкурентоспроможності	3	4,16
Базові вимоги	14	4,46
Інституції	19	3,70
Інфраструктура	9	3,99
Макроекономічне середовище	1	4,52
Охорона здоров'я та початкова освіта	23	5,63
Підсилювачі ефективності	2	4,02
Вища освіта та професійна підготовка	6	4,73
Ефективність ринку товарів	6	4,03
Ефективність ринку праці	5	4,85
Рівень розвитку фінансового ринку	6	4,08
Технологічна готовність	4	3,34
Розмір ринку	2	3,06
Фактори розвитку та інноваційного потенціалу	3	3,72
Рівень розвитку бізнесу	2	4,14
Інновації	4	3,30

Дніпропетровська область є одним із провідних регіонів України, економічний розвиток якого значною мірою визначає загальну ситуацію в державі. Насамперед, це потужна промисловість, високорозвинена транспортна й фінансова інфраструктури, вдале географічне положення. Негативним фактором є збереження тенденції інвестування у проекти, що приносять швидкий прибуток. Оскільки головним мотивом здійснення інвестиційної діяльності, в тому числі іноземної, є отримання прибутку, іноземні інвестори не вкладають кошти у розвиток української економіки, її реорганізацію, вдосконалення управлінських процесів. Спостерігається повна відсутність зацікавленості іноземних інвесторів у великих транспортних та інфраструктурних проектах. Це свідчить про короткостроковість інтересів більшості інвесторів, що визначається нестабільною політичною ситуацією, слабким захистом прав інвесторів, нестабільними умовами ведення бізнесу.

Регіон підтримує економічні відносини з основними світовими ринками, наближений до багатьох ринків держав Європи. Значний потенціал регіону притягує до Дніпропетровської області іноземних інвесторів (рис. 3).

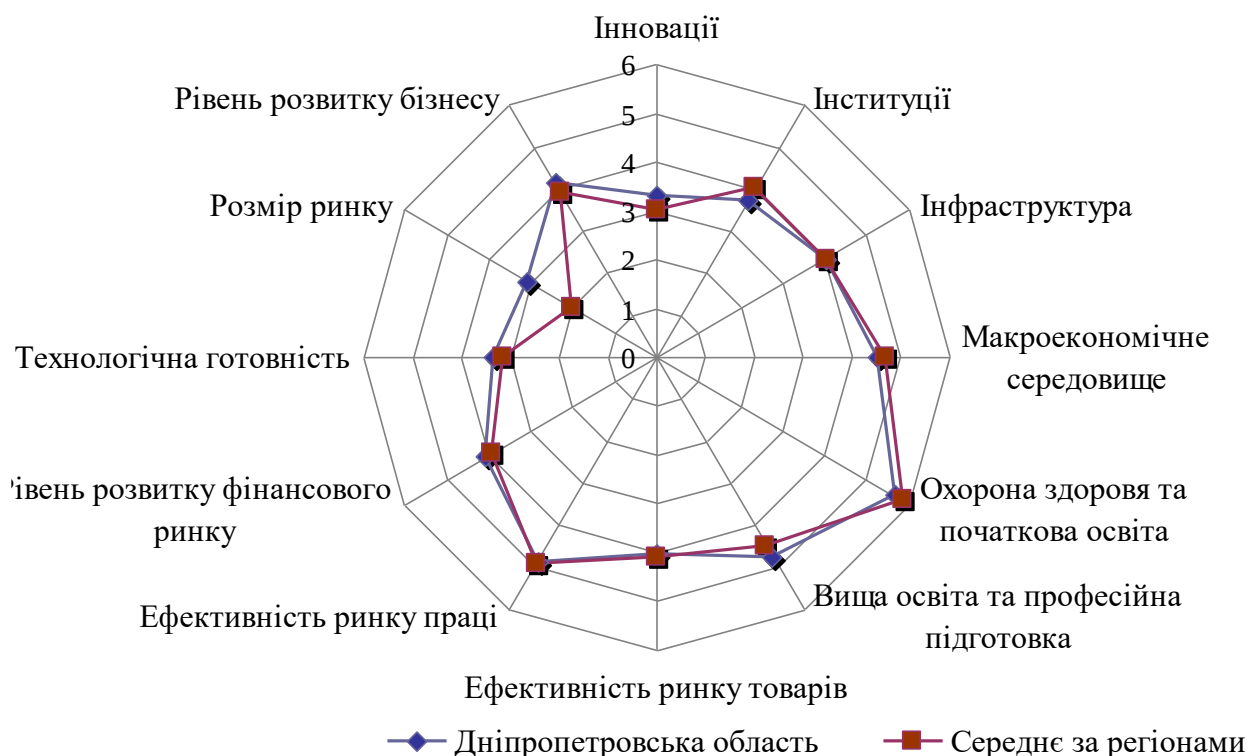

Рис. 3. Індекс конкурентоспроможності Дніпропетровської області у порівнянні з іншими регіонами України, 2013 р., бали [5]

Область має потужний промисловий потенціал. Він характеризується високим рівнем розвитку важкої індустрії. У регіоні діють понад 700 основних промислових підприємств двадцяти основних видів економічної діяльності, на яких працюють 340,6 тис. осіб. На Дніпропетровщині виробляється 19,1% усієї реалізованої промислової продукції України. За цим показником область посідає друге місце по Україні. Причому, якщо в середньому по Україні на промислові підприємства припадає лише 27,6% від загальних обсягів іноземного інвестування, то в Дніпропетровській області майже половина (48%) прямих іноземних інвестицій спрямовується саме в промисловість [6].

Іноземні інвестиції не відіграють значної ролі у трансформаційних процесах, що відбуваються в економіці регіону, адже мотив у інвестора один –

норма доходності на вкладений капітал. І, якщо в економіках Європи, Азії й Америки рентабельність 15% вважається вже доволі високою, то в Україні в окремих секторах можна отримати прибуток 25 – 100% і вище, і саме в ці сектори вкладають капітал іноземні інвестори [2, с. 12].

Проаналізуємо об'єм інвестицій у реалізацію інвестиційних проектів у регіонах України за 2012 р., що приведена на рис. 4.

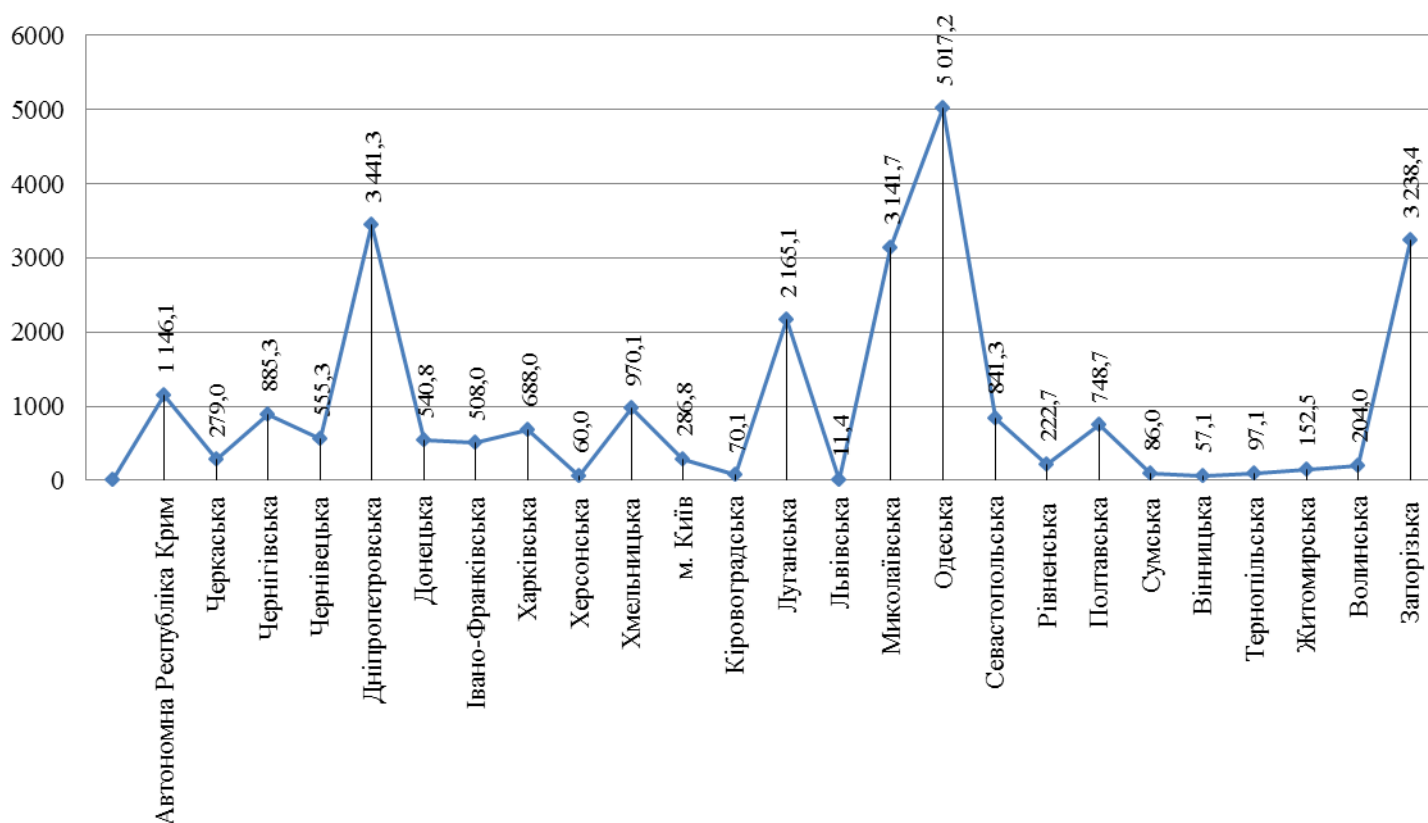

Рис. 4. Об'єм інвестицій в інвестиційні проекти в регіонах України, 2012 рік, млн. дол. США

Дніпропетровська область у 2012 році залучила у реалізацію проектів 3441,26 млн. дол. США [11]. З цієї суми:

1) 1231 млн. дол. США направлені у будівництво та будівельну індустрію, а саме: будівництво Дніпропетровського метрополітену, Правобережного підходу до Кайдацького мосту, Південного обходу м. Дніпропетровська, продовження будівництва автомобільної дороги Дніпропетровськ – Царичанка – Кобеляки – Решетилівка. Спосіб залучення коштів – кредит.

2) 120 млн. дол. США – створення виробництва не обслуговуваних герметичних промислових акумуляторних батарей потужністю 1 млн. елементів в рік (хімічна і нафтохімічна промисловість). Спосіб залучення коштів – кредит для міжнародної науково-промислової корпорації «Веста».

3) 500 млн. дол. США – створення спільного українсько-китайського виробництва колісних з Китайською корпорацією «CITIC Group», групою компаній «УТО» на базі виробничих потужностей ДП «ВО ПМЗ ім. О.М.Макарова» (машинобудування та приладобудування). Спосіб залучення коштів – кредит.

4) 568 млн. дол. США направлені на розширення та модернізацію існуючого виробництва ракетно-космічної та авіаційної техніки ДП «ВО ПМЗ ім. О.М.Макарова» (машинобудування та приладобудування). Спосіб залучення коштів – кредит, бюджетні кошти.

Найбільш проблемними факторами для ведення бізнесу у Дніпропетровській області у 2013 р. виявлені наступні (табл. 2)

Таблиця 2

**Найпроблемніші фактори для ведення бізнесу у
Дніпропетровській області, 2013 р.**

Найменування показників	Дніпропетровська область	Середнє за регіонами
Податкова політика	18%	15,7
Корупція	13,2%	12,2
Нестабільність державної політики	11,9%	15,2
Неефективність державного апарату	10,5%	9,3
Податкові ставки	9,7%	9,7
Інфляція	6,6%	7,7
Нестабільність місцевої та державної влади	6,4%	6,5
Низька кваліфікація робочої сили	5,1%	4,9
Регіональна митна політика	3,9%	2,6
Доступ до фінансування	3,2%	5,8
Нерозвинена інфраструктура	3,1%	3,7
Обмежувальне трудове законодавство	3,1%	2,0
Доступ до земельних ресурсів	2,3%	2,4
Злочинність	1,9%	1,2
Валютне регулювання	1,3%	1,1

Для заохочення інвесторів необхідно проводити наступні кроки: створення стратегічної програми іноземного інвестування, яка б надала іноземним інвесторам вигідні умови для здійснення інвестиційної діяльності; реформа правового регулювання режиму іноземного інвестування, а також надання захисту і гарантій держави інвесторам від змін у законодавстві; створення вільних економічних зон та боротьба із корупцією, встановлення прозорих інвестиційних схем.

Підприємствами Дніпропетровської області, в які залучено більше 1 млн. дол. США іноземних інвестицій за 2014 р., є наступні [4]:

- Публічна компанія «Арселорміттал» (Люксембург);
- Компанія «Хайдельбергцемент груп» (Німеччина);
- Публічна компанія «Євраз груп» (Великобританія);
- Міжнародна пивоварна корпорація «Сабміллер» (Великобританія);
- Компанія «Лесафр груп» (Франція);
- Компанія «Маїсадур Семанс» (Франція);
- Корпорація «Ашан груп» (Франція);
- Компанія «Проктер енд Гембл» (США);
- Публічна компанія «Бунге Лімітед» (США);
- ВАТ «Нафтова компанія «Лукойл» (Росія);
- ОАО «ТНК» (Росія);
- Банківська група «Райффайзен банк Інтернаціональ» (Австрія);
- Компанія «Вієнна Іншуранс Груп» (Австрія).

Метою регіональної програми інноваційного розвитку на період до 2016 року (далі — Програма) є формування інноваційного середовища для підвищення конкурентоспроможності та ефективності Дніпропетровської області.

Даною програмою виокремлено ряд головних проблем, які перешкоджають розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності та потребують вирішення на обласному рівні, а саме: низька узгодженість в діяльності

інфраструктурних організацій інноваційної сфери; домінування промислової продукції с низьким інноваційним рівнем, що виробляється на застарілій технологічній і сировинній базі на фоні загального занепаду промислового виробництва в області; відсутність проектів готових для інвестування у їхню реалізацію; відсутність належної участі наукового і науково-технічного потенціалу в інноваційному розвитку регіону; слабкий розвиток інноваційної культури суспільства; відсутність досвіду у розробці і реалізації проектів у організацій, що планують брати участь у проектній діяльності.

З метою реалізації завдань Програми необхідно здійснювати заходи в таких напрямках: формування інфраструктурного середовища розвитку інновацій в Дніпропетровській області; підготовка кадрів для інноваційної діяльності; забезпечення ефективного управління інноваційними процесами та участь у національних та міжнародних програмах; підвищення інноваційної активності бізнесу.

Крім того, шляхи отримання грошей для організації стратегічних програм ведуть за кордон та співпраці з закордонними партнерами, а саме: з Німеччиною, Італією, Польщею, Угорщиною та Румунією. І сьогодні неминучий прогрес послідовного зближення інтересів Євросоюзу й України зумовлює роль Дніпропетровської області як інтегратора ідей і реальних механізмів такого співробітництва [9, с. 184 – 185].

Оцінювання інвестиційної привабливості підприємства, що є сполучною ланкою між етапом аналізу та етапом прийняття рішень про інвестування коштів, являє собою інтегральну характеристику окремих підприємств як об'єктів перспективного інвестування з позиції сталого розвитку, ефективності використання активів, їх ліквідності та цілої низки інших показників. Крім того, повноцінна оцінка інвестиційної привабливості підприємства повинна включати у себе всі складові цього поняття, а саме, абсолютні та порівняльні методи визначення привабливості підприємства як об'єкта інвестування [7].

В Україні в основі методики визначення інвестиційної привабливості підприємства використовується Положення «Про порядок здійснення аналізу

фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації», а також «Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій» [8, с. 73 – 74].

Проте, існуючі методики визначення рівня інвестиційної привабливості не у всіх випадках задовольняють потреби інвестора у об'єктивній, неупередженій, доцільній та достатній для прийняття рішення інформації. Спроба виправлення певних недоліків призвела до створення різноманітних методів відносної оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

На сьогоднішній день сформовано велику кількість методик визначення як інвестиційної привабливості окремого підприємства, так і ранжування їх сукупності згідно з вимогами інвестора. Разом з тим, постає питання створення єдиної системи показників оцінювання, яка б дозволила проводити об'єктивний та всебічний аналіз інвестиційної привабливості підприємств у рамках обраного математичного інструментарію.

Серед всіх відомих методик оцінки розробка інтегральних показників для визначення інвестиційної привабливості підприємств є першочерговою ідеєю для реалізації на практиці [1]. В той же час, незважаючи на популярність інтегральних моделей, відомо, що в міжнародній практиці для оцінки фінансового стану підприємств широко використовують математичні моделі, за допомогою яких формують узагальнений показник фінансового стану підприємства – його інтегральну оцінку, яка може слугувати індикатором інвестиційної привабливості. Серед них заслуговують на увагу моделі Альтмана, Таффлера, Ліса, Чессера, Беєрмана, Спрінгейта, Бівера [12].

Сильною стороною інтегрального підходу є його спроможність зіставляти ключові характеристики звіту прибутків і збитків та балансу в єдине представницьке співвідношення. Так, підприємство, що одержує більші прибутки, але є слабким з точки зору балансу, може бути прямо зіставлене з менш прибутковим підприємством, баланс якого врівноважений. За суттю, даний підхід ґрунтується на тому принципі, що ціле більш цінне, ніж сума його складових. Інша методика пропонує проводити оцінювання інвестиційної

привабливості підприємства на основі розрахунку ряду коефіцієнтів – Положення «Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» з подальшим визначення рейтингу інвестиційної привабливості. Результатом застосування запропонованої методики має бути рейтингова система для оцінки рейтингу інвестиційної привабливості підприємства [8].

Таблиця 3

Рейтингова оцінка підприємства

Оцінка	Рейтинг	Характеристика
90-100%	Високий	Висока платоспроможність, відмінний фінансовий стан.
80-90 %	Достатній	Достатньо добрий фінансовий стан. Клієнт із мінімальним ризиком.
60-80%	Задовільний	Задовільний фінансовий стан та рівень платоспроможності.
40-60 %	Недостатній	Надійність підприємства викликає підозру, недостатній рівень її платоспроможності. Високий рівень ризику.
0-40%	Поганий	Фінансовий стан поганий. Вкладення коштів у підприємство є над ризиковим.

Дана методика є відносно простою у використанні та підходить для підприємств практично всіх форм власності. При цьому основним недоліком даної методики є те, що, як правило, на основі проведеного аналізу встановлюється не повна відповідність деяких показників нормативним значенням, це призводить до того, що формула розрахунку рейтингу, може мати певні помилки, тобто потрібно замінювати деякі складові даної формули [9, с. 184]. Враховуючи значення та роль інвестиційної привабливості підприємства для одержання ним фінансування з боку інвесторів, не менш важливим питанням у процесі дослідження було застосування тієї або іншої методики оцінки інвестиційної привабливості з урахуванням різних факторів. Так, зокрема, одними із основних факторів оцінювання інвестиційної привабливості підприємств можна назвати:

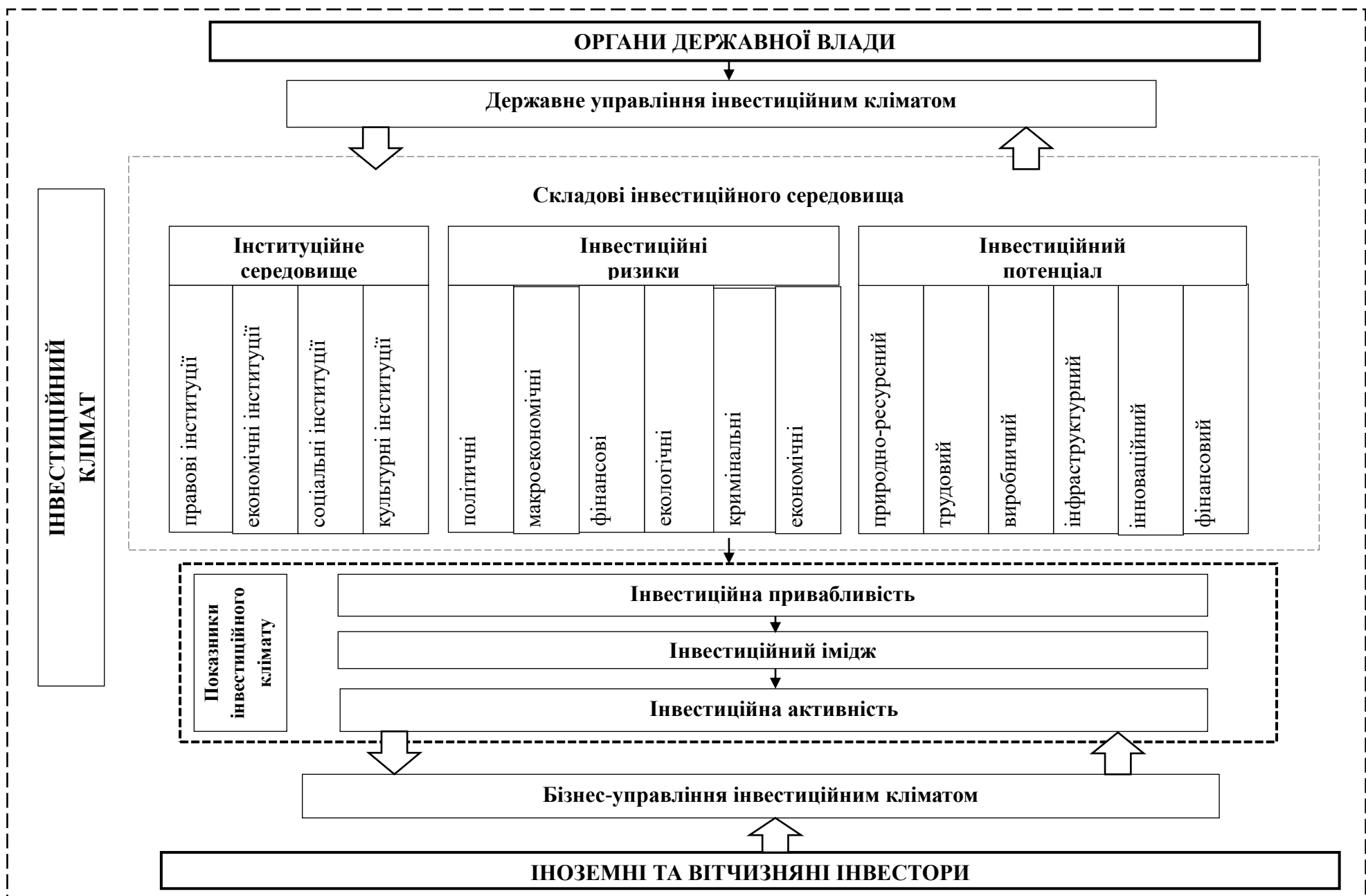
- вартість основних фондів, коефіцієнт зношення;
- статутний фонд, власники підприємства, номінал та ринкова ціна акцій;
- обсяг прибутку та його використання за звітний період;

- фінансова стійкість підприємства;
- прибутковість (рентабельність) діяльності.

Деякі з вище перелічених факторів оцінювання інвестиційної привабливості підприємств можуть використовуватися в різних методиках оцінки якості корпоративного управління, які мають різний рівень застосування та визнання у світі. Як приклад, при оцінюванні інвестиційної привабливості та рівня корпоративного управління М. Гібсон застосовував регресійні залежності показників діяльності підприємств (обсяг доходу, прибуток, заборгованість тощо), або ж застосування моделі Альтмана, що зазвичай, всім відома як одна з методик прогнозування банкрутства підприємства. В будь-якому випадку для оцінки інвестиційної привабливості та рівня управління нею завжди має проводитися аналіз фінансової-господарської діяльності аналізованого підприємства. Управління інвестиційним кліматом в економіці України полягає у виокремленні об'єктів управління за складовими інвестиційного середовища (інституційне середовище, інвестиційні ризики, інвестиційний потенціал) та суб'єктів управління (державне управління та бізнес-управління).

Схематично система управління інвестиційним кліматом в економіці України представлена на рис. 5.

Представлена схема управління інвестиційним кліматом є замкненою та характеризується чітким взаємозв'язком між складовими. Органи державної влади, як одна зі складових управління інвестиційним кліматом в економіці України, проводять процес державного управління інвестиційним кліматом, в основі якого лежать складові інвестиційного середовища. Ці складові формуються за рахунок трьох елементів: інституційного середовища, інвестиційних ризиків та інвестиційного потенціалу. Інша складова управління інвестиційним кліматом в економіці України – іноземні та вітчизняні інвестори – формують бізнес-управління інвестиційним кліматом, в основі якого лежать основні показники інвестиційного клімату (інвестиційна привабливість, інвестиційний імідж та інвестиційна активність).

----- Розмежування блоків складових управління інвестиційним кліматом

Рис. 5. Управління інвестиційним кліматом в економіці України

Представлена схема управління інвестиційним кліматом є замкненою та характеризується чітким взаємозв'язком між складовими. Органи державної влади, як одна зі складових управління інвестиційним кліматом в економіці України, проводять процес державного управління інвестиційним кліматом, в основі якого лежать складові інвестиційного середовища. Ці складові формуються за рахунок трьох елементів: інституційного середовища, інвестиційних ризиків та інвестиційного потенціалу. Інша складова управління інвестиційним кліматом в економіці України – іноземні та вітчизняні інвестори – формують бізнес-управління інвестиційним кліматом, в основі якого лежать основні показники інвестиційного клімату (інвестиційна привабливість, інвестиційний імідж та інвестиційна активність).

Інвестиційне середовище є основним підґрунтям формування інвестиційного клімату держави, яке безпосередньо впливає на становлення та розвиток інвестиційної політики. Застосування факторного підходу до аналізу складових управління інвестиційним кліматом в економіці України дозволяє детальніше проаналізувати кожен з трьох взаємопов'язаних складових інвестиційного середовища. Так, першу складову інвестиційного середовища – інвестиційний ризик – визначено, як вірогідність збитків при веденні бізнесу (резидентами та нерезидентами) у певній державі, що обумовлена несприятливою політичною ситуацією, макроекономічними та фінансовими умовами. До безризикових складових інвестиційного клімату застосовано інституційний підхід, який дозволив узагальнити їх поняттям «інституційне середовище інвестиційної діяльності» та визначити його, як сукупність інституцій (норм, звичаїв, поведінки у суспільстві) та інститутів (закріплених норм та звичаїв у вигляді законів, організацій, установ), що впливають на інвестиційну діяльність у державі. Інституційне середовище держави включає сукупність правових, економічних, соціальних та культурних інституцій. Правові інституції окреслюють діяльність державних інститутів з регулювання інвестиційного середовища; формують нормативно-правову базу у сфері діяльності інвесторів (резидентів та нерезидентів) стосовно функціонування

фінансових інститутів, визначають рівень лібералізації іноземного капіталу, ступінь дерегуляції держави у інвестиційному середовищі.

Третьою складовою інвестиційного середовища є інвестиційний потенціал. Методологія визначення сутності економічної категорії «інвестиційний потенціал» має базуватися на чіткому термінологічному визначенні більш загального поняття – «потенціал», а також цілої низки суміжних економічних категорій. Незважаючи на велику кількість робіт з інвестиційної проблематики як вітчизняних, так і закордонних учених, погодженого розуміння багатьох економічних категорій, зокрема – категорії «інвестиційний потенціал» – немає. Відсутність єдиної термінології найчастіше призводить до ототожнення деяких понять і суперечливості методологічних підходів, що ускладнює вибір методичного інструментарію дослідження, ускладнює встановлення системного зв'язку між категоріями, виявлення особливостей їхнього застосування у окремих видах різнопланових та різноспрямованих наукових досліджень. Вітчизняні та закордонні дослідники часто або ототожнюють інвестиційний потенціал з фінансовим та ресурсним потенціалами [4], у науковій термінології використовують поняття «фінансово-інвестиційний потенціал» та «ресурсно-інвестиційний потенціал». Пропонуємо власне визначення дефініції: інвестиційний потенціал – це здатність економіки держави реалізувати сукупність інвестиційних можливостей щодо генерування потоків капіталу завдяки мобілізації наявних ресурсів з метою залучення додаткового інвестиційного капіталу.

Завдяки комплексній взаємодії складових інвестиційного середовища та їх впливу на функціонування процесу державного управління інвестиційним кліматом відбувається становлення показників інвестиційного клімату. До них входять три складові: інвестиційна привабливість, інвестиційний імідж та інвестиційна активність. Наростання диспропорційності і нерівномірності світових бізнес-процесів, диференціація у рівнях розвитку держав внаслідок посилення нееквівалентності міждержавного обміну, свідоме обмеження державами-лідерами дифузії технологічних здобутків та загострення

конкурентної боротьби за фактори виробництва і розподіл світових ринків є об'єктивними реаліями сьогодення. Здобутки і прогалини глобалізації диференційовано екстраполюються на національне підґрунтя в залежності від рівня конкурентоспроможності і стійкості національних економік, що визначається ефективністю державного менеджменту. Проблема досягнення стійкого зростання економіки України вимагає активізації інвестиційних процесів, переорієнтації з поточного управління і регулювання на довгострокове стратегічне планування. Як свідчить вітчизняна практика, розроблення стратегій розвитку окремих видів і сфер діяльності не забезпечує їх збалансованості за ресурсами, часом, пріоритетами. Необхідно розробити комплексний механізм інформаційного забезпечення системи управління інвестиційним кліматом в економіці України та визначити стратегічні пріоритети її інноваційного розвитку. Таким чином, безпосередній вплив процесів глобалізації та євроінтеграції зумовлюють необхідність використання нових підходів до формування інвестиційного клімату національної економіки. Зокрема, стан інвестиційного клімату виступає, як «точка стабілізації» національної економіки з відповідним рівнем інвестування. Подальші дослідження необхідно проводити у напрямі удосконалення складових формування інвестиційного клімату держави та створення основи збереження та підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Література

1. Корчак А.С. Інвестиційний клімат в Україні: проблеми та шляхи забезпечення / А.С. Корчак, А.Д. Ворошан // Серія «Економічні науки»: Інвестиційна діяльність та фондові ринки., 2011 р., С. 121 – 123.
2. Dabla-Norris E. FDI Flows to Low-Income Countries: Global Drivers and Growth Implications / Era Dabla-Norris, JiroHonda, AminaLahreche, Genevi?veVerdier // Finance and Development : The International MonetaryFund. — 2010. — June. — WP/10/132. — 38 p.

3. Авдокушин Е. Ф. Международные экономические отношения / Е.Ф. Авдокушин; перераб. и доп. Е.Ф. Авдокушиним. – [4-е изд.]. - М.: ИВЦ «Маркетинг», 1999. – 264 с.

4. Управління [Електронний ресурс] / Вікіпедія — Вільна енциклопедія — Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/Управління>

5. Регіони України 2012, частина I : [стат. зб. за ред. О.Г. Осауленко]. – К. Державний комітет статистики України, 2012. – 369 с.

6. Регіони України 2012, частина II : [стат. зб. за ред. О.Г. Осауленко]. – К. Державний комітет статистики України, 2012. – 758 с.

7. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: Навч. посібник. – 2-е вид./ А.П. Дука– К.: Каравела, 2008. – 432 с.

8. Кунцевич В.О. Підходи до діагностики фінансового потенціалу Підприємства /В.О. Кунцевич // Актуальні проблеми економіки. – 2005. - №1. – С. 68-75.

9. Овдій Л.І., Оцінка привабливості підприємств за допомогою статистичних моделей./ Л.І. Овдій, Я.А. Некрасова. // Економічні науки. – 2009. - № 4. Т. 2. – С. 184-188.

10. Калишенко В.О. Аналіз методичних підходів до оцінки інвестиційної привабливості підприємств. / В.О. Калишенко, В.В. Швадченко – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13_NPN_2010/Economics/65704.doc.htm

11. Небога М.М. Розробка механізму визначення інвестиційної привабливості корпоративних підприємств транспорту / М.М. Небога – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://gisap.eu/ru/rozrobka-mekhan%D1%96zmu-viznachennya-%D1%96investits%D1%96ino%D1%97-privablivost%D1%96-korporativnikh-p%D1%96dpri%D1%94mstv-transportu>.

12. Інвестиційна привабливість підприємства. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://otherreferats.allbest.ru/finance/00193318_0.html.